(З дитячих спогадів)

Теплий, сумирний вечір. Нерухомо дивляться на себе в озеро журливі верби. Поважно крюкають і тихо стогнуть біля греблі жаби. Тьохкає соловейко. Чи він вже такий веселий удався, чи ніколи не зазнав недолі, що кожного ранку й вечора будить тишу своєю голосною піснею. Далеко навкруги по гаях та по левадах відгукується до його луна й дратує жаб, котрі щодалі стають ще завзятішими.

Маленький Тиміш у гарненькій вишитій сорочечці з червоною стьожкою, в нових штанцях ходить по березі з грудками в руках і пильно придивляється до прозорої води своїми чорними хорошими оченятами. Він дуже заклопотаний. Іноді з води витикається манісенька гостра голівка, й невеличкі булькаті очі цікаво і з жахом стежать за кожним рухом хлопця.

Тимошеві треба тільки углядіти її: жвавий помах руки, гучний плюскіт — і сердешна жаба, підстрибнувши з води, падає назад вже черевом вгору й непритомно дригає по воді своїми довгими кумедними лапами.

Дзвінкий регіт Тимошів лунає у вербах, лякає в кущах соловейка й примушує Андрійка піднімати голову.

— Годі вже тобі, Тимоше... За віщо ти їх мучиш?..

Тиміш нічого не відповідає й провадить своєї.

Андрійко сидить над водою, нахиливши біляву головку й замислившись, ніби слухаючи, як шепочеться вечір з водою, як співає в кущах соловейко, стогнуть жаби під греблею, а думки його геть витають. Про що він думає, і що воно за смуток тихий у його в

блакитних очах?.. Вже час би й додому йти, бо незабаром ніч, але тут так гарно, так лагідно, що не хочеться підводитись.

За озером чутно гомін і ляскання пуги.

— А-гей!.. Куди, щоб ти була йому здохла!..

То чередник гонить до села череду через греблю. Густа темна курява оповила і греблю, і верби і нависла над водою. Корови хутко поспішають до двору: не солодко, мабуть, гуляти по убогій селянській толоці, де нічого ані вщипнути, ані вгризти.

Страшенний вереск...

Андрій схопивсь як опечений. Тимоша не видко.

Андрій догадався, що той оступився і попав у копанку. Голосно скрикнувши, кинувся він у копанку, вхопив Тимоша попід руки й підняв над водою. Ноги його ледві торкались до мулу на дні, але він став на пальці, підняв голову, щоб вода не залила йому рота, і, держачи Тимоша під руки, несамовито кричав:

— Рятуйте! рятуйте!..

Тиміш теж верещав не своїм голосом.

Холодна вода пожовкла од мулу, хлюпала в боки копанки, досягала Андрієві до рота; руки його задубіли з утоми, здавило горло і... він упустив Тимоша. Вода піднялася, й Андрій вже не чув дна: він тільки хутко мацав руками, щоб не пірнути. А Тиміш вже й руками не ляпав, а то пірнав, то випливав наверх, ковтаючи воду. Андрій, зібравши останні сили, знов ухопив його під руки й підняв над водою, а сам уперся пальцями в дно.

Раптом стало йому легко в руках. Він розплющив очі: Тимоша не було на руках, а чиїсь дужі великі руки вхопили його за лікті й поцупили з копанки.

Тиміш сидів на березі й хлипав.

— Отсе, отсе тобі, щоб жаб не бив,— плачучи, кричав на його Андрій.

— Чиї ви? — спитав чередник.

— Савчишині.

— Якої Савчихи? удови?.. То ходімо, одведу вас до хати.

— Не хочемо,— ридали хлоп’ята,— мати битимуть.

— Не битиме, дурні. Не ночуватимете ж отут на березі.

Вода цівками збігала з них, брудна одежа поприлипала до тіла.

Чередник узяв обох за руки і повів до села. Недалеко од удовиної хати хлопчаки вирвались з рук у його і втекли. Старий махнув рукою, зайшов до вдови й розказав їй за таку пригоду.

Мати тільки руками сплеснула й вибігла з двору.

— Куди ж вони побігли?

— Та отуди в провулок,— показав чередник.

Савчиха побігла в провулок і незабаром почула в рову під своєю загатою в бур’яні гіркий плач.

— Андрійку!.. Тимоше!..— гукнула вона.

Плач ущух. Хлопчаки почули голос матері, й серденько їм затіпалось. Що то вона скаже, як побачить мокрі, брудні сорочки й штанці?..

— Чого ви отут сидите? — почули вони її голос у себе над головами! — Ану, вилазьте лишень.

Нічого не вдієш, треба вилазити. І знову голосний плач розітнувсь по вулиці.

— Ми не бу-у-демо...

— Та Господь з вами,— ласкаво промовила мати.— Гаразд хоч живі обоє. Ходімо до хати.

Хлопці замовкли.

— А тобі, Тимоше, скільки разів я вже наказувала не пустувати. Бач, трохи не втопився. Що б же ти робив, якби Андрійка не було з тобою?..

І мати ніжно обняла Андрійка й пригорнула до себе. Гаряча сльоза материна впала йому на щоку.